

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/33/2012
Identifikačné číslo spisu:	3011200466
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:3011200466.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Baricovej a členov senátu JUDr. Milana Moravu a JUDr. Jarmily Urbancovej, v právnej veci žalobcu SLOVAKIA okolo sveta, s. r. o., so sídlom Komenského 3, Trenčín, IČO: XX XXX XXX, zastúpeného JUDr. Igorom Chovanom, advokátom so sídlom Lipová 1040/28, Viničné, proti žalovanej Rade pre vysielanie a retransmisiiu, Dobrovičova 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo dňa 26. apríla 2011, č. RL/47/2011 a o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 13S/68/2011-38 zo dňa 11. apríla 2012 takto,

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 13S/68/2011-38 zo dňa 11. apríla 2012 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. RL/47/2011 zo dňa 26. apríla 2011 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalovaná j e p o v i n á zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 132 eura titulom súdneho poplatku a v sume 625,14 eura titulom trov právneho zastúpenia k rukám JUDr. Igora Chovana, advokáta, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zamietol ako nedôvodnú žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej - Rady pre vysielanie a retransmisiiu (ďalej len „Rada“) vo veci správneho konania č. 17-PLO/O-132/2011 a rozhodnutie Rady č. RL/47/2011 zo dňa 26. apríla 2011, ktorým Rada ako orgán príslušný podľa § 4 ods. 1 až 3 a § 5 ods. 1 písm. g/ zákona č. 308/2000 Z. z. (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, postupujúc podľa § 71 zákona o vysielaní a retransmisii vydala, rozhodnutie podľa § 64 ods. 1 písm. a/ zákona o vysielaní a retransmisii, ktorým uložila žalobcovi sankciu - upozornenie na porušenie zákona za porušenie povinnosti uvedenej v § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii tým, že v dňoch 22. septembra 2010 až 29. septembra 2010 zaradil do programu Týždenník rubriku s kreslenými vtipmi, súčasťou ktorej boli aj tri

kreslené vtipy (karikatúry), predmetom ktorých bola osoba vtedajšieho primátora mesta Trenčín, p. I., resp. poukazovanie na výšku neuhradených faktúr a jeho zodpovednosť za ne, odvysielaním ktorej došlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti predmetného programu.

Krajský súd v Trenčíne konajúc podľa druhej hlavy piatej časti OSP dospel k záveru, že predmetná žaloba nebola podaná dôvodne. Stotožnil sa s tvrdením zástupcu žalovanej na pojednávaní zo dňa 11. apríla 2011, ktorá uviedla, že sporné karikatúry nemali byť súčasťou spravodajského programu, nakoľko predstavovali kritiku konkrétnej (dotknutej) osoby. Krajský súd zdôraznil, že rovnako ako žalovaná nemá námietky proti prípadnej kritike orgánu verejnej správy, ale proti tomu, že súčasťou spravodajskej relácie boli uverejnené karikatúry. Podľa názoru krajského súdu, ak chcel žalobca zverejniť sporné karikatúry v rámci spravodajskej relácie, mal dať buď možnosť dotknutej osobe vyjadriť sa k danej téme, ktorej sa karikatúry týkali, alebo mal odvysielanie karikatúr vhodným spôsobom oddeliť od informácií spravodajského charakteru.

Majúc za preukázané (a to najmä vzhľadom na záznamu z odvysielaného programu Týždenník), že žalovaná úplne a presne zistila skutkový stav veci, konštatoval, že žalovaná následne spornú vec správne právne posúdila, pričom jej rozhodnutie nijako nenabáda žalobcu na porušenie ustanovení zákona č 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „autorský zákon“).

Podľa krajského súdu napadnuté rozhodnutie žalovanej o tom, že žalobca ako vysielateľ porušil svoju povinnosť v zmysle § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii bolo zákonné a taktiež žalovanou uložená sankcia - upozornenie na porušenie zákona, ktorej primeranosť však žalobca v žalobe osobitne nenamietal, bola adekvátne k charakteru porušenej povinnosti.

Krajský súd sa stotožnil i s právnym záverom žalovanej s tým, že v podrobnostiach naň poukazuje.

O náhrade trov konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že v konaní neúspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie domáhajúc sa, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozhodnutie Krajského súdu Trenčín sp. zn. 13S/68/2011-38 tak, že ruší rozhodnutie Rady pre vysielanie a retransmisiiu RL/47/2011 z 26. apríla 2011 a vec jej vráti na ďalšie konanie.

Namietal, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, pretože nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu, nedostatočne zistil skutkový stav a jeho rozhodnutie nie je v súlade so zákonom.

Výtýkal krajskému súdu, že vo svojom odôvodnení uviedol, že karikatúry nemali byť súčasťou spravodajského programu, pretože predstavovali kritiku konkrétnej osoby, a že mohli byť súčasťou spravodajstva len za podmienky, že by zainteresovaná osoba dostala možnosť vyjadriť sa k ich téme a za podmienok ich oddelenia od informácií spravodajského charakteru, tak podľa žalobcu táto požiadavka odporuje zákonu a Ústave Slovenskej republiky.

S poukazom na čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a § 15 ods. 1 zákona o vysielaní a retransmisii namietal, že žiadny právny predpis neurčuje, že čo má a nemá byť súčasťou spravodajského programu, pričom je bežné, že v spravodajstve aj celoplošných televízií sú prezentované karikatúry a karikaturisti (napríklad v súvislosti s podujatiami „Novomestský osten“, či „Kremnické gagy“). Samotná relácia „Týždenník“ podľa žalobcu bola po odbornej, dramaturgickej stránke hybridným celkom, ktorým mal znaky spravodajstva, ale aj publicistiky. Informácie spravodajského charakteru požiadavku objektivity a nestrannosti spĺňali, boli dokonca od karikatúr oddelené replikou moderátora. Žiadny právny predpis neurčuje podmienku, aby humor bol objektívny a nestranný, aby sa ku každej variante humoru zabezpečilo vyjadrenie dotknutej strany.

Požiadavku Rady na vyjadrenie dotknutej verejne činnnej osoby, primátora p. I., ku karikatúram považoval jednoznačne za nezákonnú požiadavku, ktorá nabáda na zásah do práva na nedotknuteľnosť diela (17 ods. 1 písm. d/ autorského zákona). Ide o kreslený humor, jeho súčasné, či následné komentovanie, vyvracanie určite ničí jeho celistvosť, zmysel a hlavný zámer autora, teda pobaviť adresáta.

Žalobca mal za to, že Ústava Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) zaručuje právo na slobodu prejavu a právo na informácie (čl. 26 ústavy) a rozhodnutie krajského súdu zasahuje do uvedeného práva.

Na záver svojho odvolania žalobca uviedol, že krajský súd nedostatočne zistil skutkový stav, hoci OSP

mu v prípade konania o sankcii umožňuje nebyť viazaný skutkovým stavom zisteným správnym orgánom (§ 250i ods. 2 OSP). Súd nezabezpečil vyjadrenie autora karikatúr, či iných strán dotknutých karikatúrami, rovnako ako žalovaný. Zároveň uplatnil náhradu trov konania.

Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu dôrazne odmietla názor žalobcu, že nezabezpečením výpovede autora karikatúr ako aj vyjadrení ďalších osôb bol nedostatočne zistený skutkový stav.

K tvrdeniu žalobcu, že rozhodnutie krajského súdu zasahuje do práva na slobodu prejavu a práva na informácie chráneného čl. 26 ústavy uviedla, že žiadny právny predpis neurčuje, čo má, resp. nemá byť súčasťou spravodajského programu a že žalobca sa účelovo snaží navodiť dojem, že napadnutým rozhodnutím žalovanej a následným rozsudkom súdu bolo neoprávnene zasiahnuté do jeho ústavného práva na slobodu prejavu a bolo obmedzené jeho právo slobodne šíriť informácie.

Žalovaná takéto tvrdenia taktiež dôrazne odmietla a uviedla, že sloboda prejavu nie je absolútna, a aj v demokratickej spoločnosti má svoje limity. Zo samotnej Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie musí vyplývať zo zákona, musí byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti a musí sledovať legitímny cieľ.

Právo verejnosti na pluralitné informácie v médiách vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vyslovil názor, že médiá zohrávajú podstatnú úlohu v demokratickej spoločnosti. Ako pasívnym recipientom informácií, občanom musí byť umožnené prijímať rozmanité informácie, aby si spomedzi nich mohli vybrať a utvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor, pričom práve pluralita myšlienok a informácií je to, čo robí demokratickú spoločnosť demokratickou (viď napr. CASE OF CETIN AND OTHERS v. TURKEY, Applications nos. 40153/98 and 40160/98, bod č. 64). Je zrejmé, že ustanovenie § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii smeruje práve k zabezpečeniu tohto legitímneho cieľa.

K argumentu žalobcu, že program „Týždenník“ bol „hybridným celkom“, t. j. mal znaky spravodajstva aj publicistiky žalovaná uviedla, že je irelevantná. Program Týždenník je spravodajským programom, a preto bol žalobca povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť tohto programu v celom jeho rozsahu. Zákon nerozlišuje hybridný, resp. kombinovaný celok, ustanovenie § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii sa vzťahuje na program spravodajský alebo politicko-publicistický a keďže program Týždenník je spravodajským programom, povinnosť zabezpečiť jeho objektívnosť a nestrannosť sa vzťahuje na celý jeho obsah, vrátane záverečnej časti, v ktorej boli prezentované predmetné karikatúry.

K žalobcovej námietke, že žiadny právny predpis neurčuje podmienku, aby humor bol objektívny a nestranný, aby sa ku každej variante humoru zabezpečilo vyjadrenie dotknutej strany a že požiadavka Rady na vyjadrenie dotknutej verejne činnnej osoby, primátora p. I. ku karikatúram je jednoznačne nezákonnou požiadavkou, ktorá nabáda na zásah do práva na nedotknuteľnosť diela § 17 ods. 1 písm. d/ autorského zákona, žalovaná uviedla, že je síce pravdou, že žiadny právny predpis neurčuje podmienku, aby bol humor objektívny a nestranný, avšak ustanovenie § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii stanovuje podmienku pre vysielateľa, aby zabezpečil objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov. Program Týždenník, v ktorom boli zaradené predmetné karikatúry je spravodajským programom. Už zo samotnej povahy humoru stvárneneho prostredníctvom karikatúry je pravdepodobné, že bude smerovať voči konkrétnej osobe a bude ju kriticky hodnotiť. Žalobca si pri zaradení predmetných karikatúr do vysielania musel byť vedomý tejto skutočnosti a vzhľadom na objektívnu zodpovednosť za správny delikt, ktorú ako vysielateľ nesie, sa naskytá otázka, prečo humor v podobe karikatúr zaradil do spravodajského programu, ktorý má byť vo svojom celku objektívny a nestranný bez toho, aby zabezpečil pluralitne a vyvážené informovanie diváka o kritizovaných skutočnostiach. Z tohto pohľadu je podľa žalovanej nutné považovať argumentáciu žalobcu o absencii zákonnej podmienky na objektívnosť a nestrannosť humoru za irelevantnú.

Na záver svojho vyjadrenia žalovaná uviedla, že je nepravdivé tvrdenie žalobcu, že ho v napadnutom rozhodnutí nabáda ku konaniu, ktoré je v rozpore so zákonom. Žalovaná nikde v napadnutom rozhodnutí nevyjadrila požiadavku, resp. nenabádala žalobcu, aby porušil práva autora predmetných karikatúr zasahovaním do jeho diela. Takáto požiadavka z napadnutého rozhodnutia v žiadnom prípade nevyplyva.

Podľa žalovanej v napadnutom rozhodnutí ani netvrdila, že by žalobca nemohol predmetné karikatúry odvysielat' vôbec. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva iba požiadavka zabezpečenia plurality názorov, a to poskytnutím priestoru na vyjadrenie dotknutej strane (I.), avšak nie zásahom do predmetných karikatúr.

Na základe vyššie uvedeného mala žalovaná za to, že ako príslušný správny orgán v dostatočnej miere zistila skutkový stav veci, na ktorý správne aplikovala relevantné ustanovenia zákona. Ďalej mala za to, že jej rozhodnutie má všetky náležitosti ustanovené v § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“), nevykazuje formálne ani logické nedostatky, je riadne odôvodnené a vychádza zo skutkového stavu zisteného v zmysle ustanovení správneho poriadku, a že žalobca nebol na svojich právach ukrátený rozhodnutím ani postupom správneho orgánu, a že napadnuté rozhodnutie žalovanej a postup je v súlade so zákonom. Navrhla aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s ustanovením § 250q ods. 2 OSP (?) rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/68/2011 z 11. apríla 2012, ako právne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (podľa § 250ja ods. 2 veta prvá, OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP), a po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP).

V prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu, súd postupuje podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti OSP (§ 247 ods. 1 OSP).

Preskúmavanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov v správnom súdnictve je ovládané dispozičnou zásadou (§ 249 ods. 2 OSP).

Podľa § 250i ods. 2 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP, ak správny orgán podľa osobitného zákona rozhodol o spore alebo o inej právnej veci vyplývajúcej z občianskoprávných, pracovných, rodinných a obchodných vzťahov (§ 7 ods. 1), alebo rozhodol o uložení sankcie, súd pri preskúmaní tohto rozhodnutia nie je viazaný skutkovým stavom zisteným správnym orgánom. Súdom môže vychádzať zo skutkových zistení správneho orgánu, opätovne vykonať dôkazy už vykonané správnym orgánom, alebo vykonať dokazovanie podľa tretej časti druhej hlavy.

Citované ustanovenie § 250i ods. 2 OSP je faktickou transpozíciou požiadavky tzv. „plnej jurisdikcie“, ako atribútu práva na spravodlivý proces. Súdom pri svojom rozhodovaní nesmie byť obmedzený v skutkových otázkach len tým, čo tu zistil správny orgán, a to ani čo do rozsahu vykonaných dôkazov, ani ich obsahu a hodnotenia zo známych hľadísk závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Súdom teda celkom samostatne a nezávisle hodnotí správnosť a úplnosť skutkových zistení urobených správnym orgánom, a ak pritom zistí skutkové či (procesné) právne deficity, môže reagovať jednak tým, že uloží správnomu orgánu ich odstránenie, nahradenie alebo doplnenie, alebo tak urobí sám.

Podľa § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii vysielať je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a politicko - publicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

Podľa § 64 ods. 1 písm. a/ zákona o vysielaní a retransmisii za porušenie povinnosti uloženej týmto zákonom alebo osobitným predpisom Rada ukladá sankciu - upozornenie na porušenie zákona.

Podľa § 64 ods. 5 zákona č. 308/2000 Z. z., uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi odvolania proti napadnutému rozsudku Krajského súdu v Trenčíne a po oboznámení sa s obsahom pripojeného súdneho a administratívneho spisu zistil, že správne konanie bolo začaté dňa 11. januára 2011 na podnet Rady, ako orgánu príslušného podľa § 4 ods. 1 až 3 a § 5 ods. 1 písm. n/ zákona o vysielaní a retransmisii, pre dôvodné podozrenie z porušenia povinnosti ustanovenej v § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii tým, že v dňoch 22.09.2010 až 29.09.2010 zaradil do programu Týždenník rubriku s kreslenými vtipmi, odvysielaním ktorej mohlo dôjsť k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti predmetného programu.

Z ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b/ zákona o vysielaní a retransmisii vyplýva pre vysielaťľa povinnosť v odvysielanom programe zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť, pričom v zákone o vysielaní a retransmisii absentuje ich výklad a nie sú dané jasné pravidlá pre posudzovanie konkrétnych programov z hľadiska objektívnosti a nestrannosti. Táto absencia potom poskytuje Rade ako aj súdom preskúmvajúcim jej rozhodnutia vlastný výklad pre konkrétne typy programov.

Preto podľa najvyššieho súdu je potrebný vždy daný výklad vysvetľovať špecificky na konkrétny odvysielaný typ programu tak, aby z následného rozhodnutia konštatujúceho ich porušenie bolo zrejmé nielen, že správny orgán vzhľadom zo strany vysielaťľa nerešpektovanie objektívnosti a nestrannosti príspevku, ale aj reálne uskutočniteľný návod spejúci k zabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti v budúcnosti vysielaých typov daných programov, keďže upozornenie, ako sa uvádza v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. júna 2002, sp. zn. 4Sž/27/02 (R 55/2003) je výlučne výchovným opatrením s cieľom prevencie. Túto úlohu môže splniť len vtedy, ak obsahuje poučenie a navádzacie postupy pre ďalšiu činnosť. Upozornenie musí určitým spôsobom stanoviť jasné pravidlá pre nim riešený typ programu

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, však požadované výchovné atribúty v odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovanej nenachádza.

Právo na slobodu prejavu v Slovenskej republike vychádza z článku 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ktorá je politickým dokumentom, ako aj článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. v znení vyhlášky č. 169/1991 Zb.).

Podľa článku 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv: „Každý má právo na slobodu presvedčenia a prejavu; toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory bez zasahovania a právo vyhľadávať, prijímať a

rozširovať informácie a myšlienky akýmikoľvek prostriedkami a bez ohľadu na hranice“.

Podľa článku 19 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach: „Každý má právo na slobodu prejavu, toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu, bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akýmikoľvek inými prostriedkami podľa vlastnej voľby, pričom podľa článku 19 ods. 3 paktu: Užívanie práv uvedených v odseku 2 tohto článku nesie so sebou osobitné povinnosti a zodpovednosť. Preto môže podliehať určitým obmedzeniam, ale tieto obmedzenia budú len také, aké určí zákon a ktoré sú nevyhnutné: a) na rešpektovanie práv a povesti iných, b) na ochranu národnej bezpečnosti alebo verejného poriadku alebo verejného zdravia alebo morálky.“

Právo na slobodu prejavu zaručuje článok 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. v znení protokolu č. 11 - oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 102/1999 Z. z), článok 17 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) a článok 26 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov).

Podľa článku 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Podľa článku 17 Listiny základných práv a slobôd a jemu korešpondujúcemu článku 26 Ústavy Slovenskej republiky:

- „(1) Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené,
- (2) Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu,
- (3) Cenzúra je neprípustná,
- (4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia, ktoré sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejnú bezpečnosť, ochranu verejného zdravia a mravnosti,
- (5) Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.“

Sloboda prejavu zaručená článkom 10 ods. 1 Dohovoru a článkom 26 ústavy tvorí základ akéhokoľvek demokratického systému jednu z prvoradých podmienok jej pokroku a rozvoja každého jednotlivca a netreba ju konkretizovať obyčajnými zákonmi. Zákony sa vyžadujú len na jej obmedzenie.

Právo na slobodu prejavu obsiahnuté v článku 10 ods. 1 Dohovoru zahŕňa slobodu zastávať názory a

prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice.

S výhradou odseku 2 článku 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí nielen pre „informácie“ alebo „myšlienky“, ktoré sa prijímajú priaznivo alebo sa považujú za neškodné alebo indiferentné, ale aj pre také, ktoré veľmi urážajú, šokujú alebo znepokojujú. Takto si to vyžaduje pluralizmus, tolerancia a veľkorysosť, bez ktorých neexistuje „demokratická spoločnosť“ [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Handyside].

Tieto princípy nadobúdajú osobitný význam pre tlač a ostatné médiá a hoci nesmú prekročiť hranice stanovené najmä na účel „ochrany povesti iných“, predsa len im prislúcha rozširovať informácie a myšlienky o otázkach diskutovaných na politickej scéne, ako aj o tých, ktoré sa týkajú iných oblastí verejného záujmu. K ich funkcii, ktorá spočíva v ich šírení, sa pripája právo verejnosti prijímať tieto informácie a myšlienky (mutatis mutandis rozsudok ESLP vo veci Sunday Times v. Spojené kráľovstvo). ESLP v tejto súvislosti neakceptoval názor vyjadrený v rozsudku viedenského odvolacieho súdu, podľa ktorého poslaním tlače je rozširovať informácie, zatiaľ čo ich interpretácia musí byť ponechaná predovšetkým na čitateľovi ... Navyše, sloboda tlače poskytuje verejnosti jeden z najlepších prostriedkov, ako poznať a hodnotiť myšlienky a postoje vedúcich osobností. Vo všeobecnosti, sloboda politickej diskusie je dokonca jadrom pojmu demokratická spoločnosť, ktorý dominuje v celom Dohovore (rozsudok ESLP Lingens v. Rakúsko).

Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky Ústava Slovenskej republiky nezaručuje podľa čl. 26 ods. 2 len slobodu tlače alebo iných masmédií. Sloboda prejavu a právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa zaručuje každému jednotlivcovi ako jeho základné právo. Slobodou prejavu sa človeku umožňuje vysloviť alebo zamlčať svoje city, myšlienky a názory. Prostredníctvom práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa každému umožňuje dozvedieť sa informáciu a získať informáciu do svojej dispozičnej sféry a v nej informáciu spracovať pre svoju potrebu i potrebu iných (k tomu pozri napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. II. ÚS 28/96 z 12. mája 1996).

V rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 15/98 Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že obmedzenie slobody prejavu v zmysle čl. 26 ústavy je viazané na splnenie dvoch podmienok - formálnej a materiálnej. Formálnou podmienkou je obmedzenie slobody prejavu právnym predpisom s právnou silou zákona a materiálnou podmienkou sú taxatívne uvedené opatrenia, ktoré však musia vykazovať znak nevyhnutnosti. Európsky súd pre ľudské práva podáva výklad podmienky nevyhnutnosti vo svetle potrieb demokratickej spoločnosti, kde jej podstatu tvoria pluralizmus a tolerancia. Formulácii „nevyhnutné“ je potom potrebné rozumieť v tom zmysle, že existuje naliehavá spoločenská potreba zásahu z dôvodu ochrany jedného z uvedených cieľov.

Výkon práva na slobodu prejavu môže podľa čl. 10 ods. 2 Dohovoru podliehať iba takým obmedzeniam, ktoré ustanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Zásahy do práva na slobodu prejavu sú v súlade s týmto článkom, iba ak sú:

- stanovené zákonom,
- nevyhnutné v demokratickej spoločnosti a
- v záujme taxatívne určených zvláštnych cieľov.

Dohovor vyžaduje kumulatívne splnenie týchto podmienok, pričom chráni nielen samotnú podstatu myšlienok a informácií, ale tiež spôsob, ktorým sú vyjadrené (rozsudok ELSP vo veci Oberschlick). Judikátúra Európskeho súdu pritom jednoznačne zdôrazňuje, že dôvody pre obmedzenie slobody slova je nevyhnutné interpretovať prísne reštriktívne, a to najmä vo vzťahu k médiám. Sloboda tlače a ostatným médiám totiž poskytuje verejnosti jeden z najdôležitejších prostriedkov získavania a vytvárania názorov na myšlienky a prístupy politických predstaviteľov (verejných činiteľov).

Právo slobody prejavu patrí medzi základné politické práva v právnom poriadku demokratickej spoločnosti a v právnom poriadku Slovenskej republiky je zakotvené v čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorého súčasne vyplýva, že právo vyhľadávať a šíriť informácie možno len na základe zákona. Takáto právna úprava je ustanovená v zákone o vysielaní a retransmisii a v rozsahu ochrany osobnostných práv v Občianskom zákonníku.

Podľa § 17 ods. 1 písm. d/ autorského zákona autor má právo na nedotknuteľnosť svojho diela, najmä na ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním so svojím dielom, ktoré by malo za následok narušenie jeho cti a dobrej povesti. Ak to povaha diela alebo spôsob použitia diela nevylučuje, autor má právo na autorský dohľad (autorskú korektúru) nad nakladaním so svojím dielom; v prípade architektonického diela je autorským dohľadom dozor nad zhotovením stavby.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, požiadavka Rady na vyjadrenie dotknutej verejne činnej osoby - primátora mesta, ku karikatúram nie je zákonnou požiadavkou v zmysle čl. 10 ods. 1 Dohovoru, čl. 26 ústavy ani § 17 ods. 1 písm. d/ autorského zákona. V zhode s vyjadrením žalobcu má zato, že ide o kreslený humor, jeho súčasné, či následné komentovanie, vyvracanie určite ničí jeho celistvosť, zmysel a hlavný zámer autora, teda pobaviť adresáta.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že Dohovorom a Ústavou Slovenskej republiky zaručené právo na slobodu prejavu a právo na informácie bolo rozhodnutím žalovanej porušené, keďže neexistuje žiadny právny predpis, ktorý by určoval podmienku, aby humor bol objektívny a nestranný, aby sa ku každej variante humoru zabezpečilo vyjadrenie dotknutej strany.

Taktiež nie je zrejmé ako inak by bolo možné oddeliť replikou informácie spravodajského charakteru od karikatúr, ako to urobil žalobca, ani akým spôsobom by zainteresovaná osoba mala dostať možnosť vyjadriť sa k uvedenému typu relácie.

Tak ako súdom ani orgánom verejnej správy nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho - ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu.

Na základe vyššie uvedeného dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že žalovaná, ale i Krajský súd v Trenčíne vec nesprávne právne posúdili a z hľadiska vyššie uvedeného argumenty žalovanej uvedené v jej rozhodnutí ako aj vo vyjadrení na odvolanie neobstoja.

Zároveň dáva najvyšší súd do pozornosti, že úlohou krajského súdu ako súdu prvého stupňa v správnom súdnictve pri rozhodovaní a odôvodnení rozhodnutia nie je stotožňovať sa s názorom žalovaného správneho orgánu, ale vyporiadať sa obsahom jednotlivých bodov žaloby, ktorými je viazaný (k tomu pozri bližšie napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžo/25/2011 z 25. januára 2012 - R 109/2012).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zo zhora uvedených dôvodov podľa § 250ja ods. 3 veta prvá OSP napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/68/2011-38 zo dňa 11. apríla 2012 zmenil a napadnuté rozhodnutie žalovanej zo dňa 26. apríla 2011 č. RL/47/2011 pre nesprávne právne posúdenie veci zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie (§ 250j ods. 2 písm. a/ OSP v spojení s § 211 ods. 2 a § 246c ods. 1 veta prvá OSP), v ktorom žalovaná vec v zmysle vysloveného právneho názoru znova posúdi a o nej rozhodne tak, aby jej rozhodnutie zodpovedalo zákonu.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal ich náhradu v sume 132 eura titulom zaplateného súdneho poplatku za žalobu a za odvolanie a v sume 625,14 eura titulom trov právneho zastúpenia podľa písomného vyučovania advokátom, ktorá suma pozostáva z náhrady za dva úkony právnej služby v r. 2011 (prevzatie a príprava zastúpenia 14.07.2011 a podanie žaloby 19.07.2011) jeden úkon á 120,23 eura (spolu 240,46 eura), jeden úkon v roku 2012 (účasť na pojednávaní pred krajským súdom 11.04.2012) 63,58 eura (správne mohol účtovať 123,50 eura), jeden úkon v roku 2012 (podanie odvolania 16.05.2012) 123,50 eura a jeden úkon v roku 2012 (účasť na vyhlásení rozsudku pred najvyšším súdom dňa 29.10.2012) 30, 88 eura (nesprávne účtoval 31,79 eura) plus režijný paušál za 3 úkony vykonané v roku 2011 á 7,41 eura (spolu 22,23 eura) a za 2 úkony vykonané v roku 2012 á 7,63 eura (spolu 15,26 eura). Trovy rovy konania za úkony právnej služby s režijným paušálom činia spolu 495,91 eura. Ďalej najvyšší súd priznal žalobcovi náhradu za stratu času za každú začatú polhodinu v trvaní 150 min. á 12,02 eura za cestu z Bratislavy do Trenčína a späť 16.08.2011 (spolu 60,10 eura - nesprávne účtoval 61,75 eura) a plus náhradu cestovného spojeného s úkonom zo 11.04.2012 za cestu z Bratislavy do Trenčína a späť osobným motorovým vozidlom zn. TOYOTA COROLLA, EČV: I. 23,75 eura + 45,38 eura (spolu 69,13 eura) všetko podľa § 11 ods. 4, § 14 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ a ods. 2 písm. a/, § 16 ods. 3 a ods. 4 a § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Náhradu trov konania za úkon z 11.04.2012 (ďalšia porada s klientom po obdržaní rozsudku) najvyšší súd žalobcovi nepriznal, keď jeho poskytnutie ani trvanie nebolo zo strany právneho zástupcu žalobcu žiadnym spôsobom preukázané.

Taktiež nebolo možné priznať žalobcovi náhradu za stratu času pri ceste z Viničného do Bratislavy a späť 29.10.2012 ani náhradu cestovného spojeného s úkonom z 29.10.2012 za cestu z Viničného do Bratislavy a späť, pretože tieto mu boli priznané už rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. októbra 2012 vo veci sp. zn. 5Sžo/1/2012. Keďže právny zástupca žalobcu sa zúčastnil vyhlásenia oboch rozhodnutí v ten istý deň a hodinu, nemožno náhradu priznať duplicítne, čím vo veci sp. zn. 5Sžo/33/2012 už nešlo o účelné vynaložené trovy.

Žalovaný je povinný náhradu trov konania podľa § 149 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP uhradiť na bankový účet právneho zástupcu žalobcu vedený v Československej obchodnej banke, a. s. Bratislava, č. účtu 4016326791/7500.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.